

STATISTIKANÕUKOGU KOOSOLEKU PROTOKOLL

Tallinn

29.04.2021 nr 10-1/21/002sn

Algus kell 14.00, lõpp kell 16.00

Juhatas Mart Mägi

Protokollis Astrid Aavola

Võtsid osa Marko Gorban, Sven Kirsipuu, Kätlin Mandel, Mart Mägi, Allan Puur, Hede Sinisaar, Veiko Tali,

Marko Udras, Ott Velsberg

Puudus Pille Lehis

Kutsutud:

Tervise Arengu Instituudi tervisestatistika osakonna juhataja kohusetäitja Jane Idavain

Statistikaameti peadirektori asetäitja andmehalduse ja andmeteaduse alal Andres Kukke

Statistikaameti peadirektori asetäitja Kaie Koskaru-Nelk

Eesti Panga statistikaosakonna juhataja Jaanus Kroon

Riigikantselei strateegiadirektori asetäitja Eili Lepik

Statistikaameti rahva ja eluruumide loenduse projektijuht Liina Osila

Statistikaameti partnerlussuhete juht Jaana Tael

PÄEVAKORD:

1. Eksperimentaalstatistika ülevaade
2. Ülevaade rahva ja eluruumide loenduse ettevalmistustest
3. Ülevaade statistika peamistest muutusest ning ministereumideülese töörühma tegevusest
4. Statistikaameti rahastamise mudelist (statistikatööd, teadusrahastud, SF) ja personalipoliitikast

1. Eksperimentaalstatistika ülevaade

Andres Kukke andis ülevaate eksperimentaalstatistika tiimist (Lisa 1). Tiim loodi 2018. aastal ning tegeleb peamiselt tellijate nõustamise ja kiiremate tellimustöödega. Tiimi eesmärk on otsida uusi statistika tegemise võimalusi, et kasutajad saaksid huvitava ja vajaliku info kätte kiiresti ja mugavalt. Suuremad probleemid seisavad aga rahastuse taga, sest majandus- ja kommunikatsiooniministeeriumi toetus on lõppenud. Selleks aastaks on planeeritud teostada vaid tellimustöid, tiim ise piloote või uusi eksperimente ette võtta ei saa. 2022-2025 plaan selgub aasta lõpuks.

Tutvustati lähemalt tellimustöid, millega eksperimentaalstatistika tiim tegelenud on, näiteks ametikohtade mediaanpalkade rakenduse loomine TÖR andmetel ja pandeemia kiirstatistika. Välja toodi ka edasine plaan, näiteks jätkub liikuvusanalüüsi projekt.

Tarbijate rahulolu tellimustöödega on olnud tarbijapäringute keskmisest kõrgem. 2020. aasta andmete põhjal on tarbijaid kokku 1008 institutsiooni, millest 194 tegi rohkem kui ühe päringu.

Arutelu:

Arutati, kuidas saaks eksperimentaalstatistika olla osa riiklikust statistikast. Statistikaamet ise on defineerinud eksperimentaalstatistikat kui eraldi riikliku statistika tööd. Kriisiperioodil on ilmnenu

riigile vajalikud teemad, millele oleks vajadus ka edaspidi. Tellimustöödega arendatakse välja uusi meetodikaid, mille sobivus avaldubki tööde regulaarsel tellimisel.

OTSUSTATI:

1.1. Võtta info teadmiseks.

2. Ülevaade rahva- ja eluruumide loenduse ettevalmistustest

Mart Mägi juhatas sisse rahva ja eluruumide loenduse teema. Ettevalmistused loenduseks on oluliselt kiirenenud. Kuna võetakse kasutusele uus kogumisrakendus, millega toimub maikuus tehnoloogiline piloot, oli vajalik ankeet kiiremas korras ära kinnitada. Arvesse võeti kõik teadlaste ettepanekud rahvuse, keele ja rände teemadel ning lisati soovitud näitajad ankeeti. Jätkuvalt on vaja aga teha koostööd ministeeriumide ja teadlastega selleks, et ühiskonnale näitajaid selgemini põhjendada.

Liina Osila annab ülevaate rahva- ja eluruumide loenduse hetkeseisust (Lisa 2). Tutvustati ajakava, kus on välja toodud olulisemad kuupäevad nii eeltöö kui ka loenduse ajal.

Veebruari keskel pandi paika loendusmeetod, milleks on registripõhise loenduse ja valikvaatluste kombinatsioon, veebi teel võivad vastata aga kõik inimesed.

Andmehõive osas on oluline täpsustada andmekogudega nende tegevusi, et vältida võimalikke arendusi, mis võivad mõjutada REGREL-i protsesse. Võimalik, et selleks loenduseks ei jõuta mõne registriga täielikult automaatsele andmehõivele üle minna. Registriandmete osas on planeeritud läbi viia kommunikatsioonikampaaniaid andmete korrastamiseks registrites.

Tehnoloogiline minipiloot, kuhu kaasatakse 4 asutust (SA, RMIT, Helves, Hamburg), toimub 18-20.05, mille eesmärk on testida tehnoloogilist võimekust. Ankeeti lisatud küsimustel on tehnoloogiline mõju, mille tõttu on vajalik minipiloot läbi viia juba täiendatud ankeediga. Peale minipilooti selgub, kas uus kogumisrakendus toimib või jätkatakse vana lahendusega.

Arutelu:

Allan Puur: Kas inimestelt, kes on märkinud ära kaks keelt ja rahvust, küsitakse ka prioriteetsust?
Liina Osila: Seda poleks korrektne küsida, sest tõenäoliselt ongi mitmik-identiteediga inimestel raske üht neist esile tuua.

Sven Kirsipuu: Mis on kõige suurem riski- või murekoht loenduse läbiviimise ettevalmistusel?
Mart Mägi: Peamised riskid on seotud kogumisrakendusega ning meediakampaania eduga, millest sõltub veebivastamise protsent.

OTSUSTATI:

2.1 Võtta info teadmiseks.

3. Ülevaade statistika peamistest muutusest ning ministeeriumideülese töörühma tegevusest

Kaie Koskaru-Nelk andis ülevaate riikliku statistika peamistest muutustest (Lisa 3). Jätkusuutliku riikliku statistika tootmiseks on vaja praeguse eelarvega võrreldes juurde püsivalt ca 3,5 mln eurot aastas. Kriitilised tööd eelmise aasta lõpuga on programmilise statistika osas 529 000 eurot. Siinkohal pole arvestatud nõudlusega eksperimentaalstatistika järele. Peamine surve statistikaameti eelarvele tuleneb põlvkonnavahtetusest personalis, infotehnoloogias ja andmeallikates. Praeguse eelarve juures tuleb vähendada riikliku statistika väljundi mahtu 50%.

Välja toodi kõige kriitilisemad tööd, mis vajavad 2021. aastal täiendavat rahastamist, sealhulgas ka eksperimentaalstatistika töö.

Tutvustati statistikaprogrammi koostamise ajakava. Selleks, et statistikatöödega arvestada saaks, tuleks vajadustest kohe teada anda, et oleks piisavalt aega teemaga tegeleda ning töid ajagraafikusse panna. Lisaks juhiti tähelepanu, et statistikatööd ei pea olema kirjas kinnitatavas

statistikaprogrammis, vaid vajadusel saab tellida ka programmiväliseid statistikatöid.

Selleks, et hakkaks tekkima horisontaalne vaade riiklikule statistikale, otsustati eelmise aasta lõpus kokku kutsuda riikliku statistika töörühm, mille ülesandeks on valdkondlike statistikavajaduste varajane seire. Töörühmas on esindatud kõik ministriumid ja riigikantselei. Tutvustati töörühma aja- ja tegevuskava.

OTSUSTATI:

3.1 Võtta info teadmiseks.

4. Statistikaameti rahastamise mudelist (statistikatööd, teadusrahastud, SF) ja personalipoliitikast

Mart Mägi andis ülevaate statistikaameti rahastamise mudelist (Lisa 4). Statistikaameti eelarve on sarnane eelnevatele aastatele. Tellimustöödelt teenitud omatuluga on tagatud põhistatistika tootmine. Mudel on olnud pikalt samasugune, aga on selge, et mahtude suurenemisel tuleb hakata läbi kaaluma, mida ja kelle jaoks toodetakse.

Asutusesiseses struktuuris on toimunud suured muudatused. Viimaste aastatega on rohkem hakatud rõhku panema levi ja infotehnoloogia teemadele. Statistikaameti kaadrivoolavus on aga jätkuvalt kõrge, ligi 16%. Selle protsendi taga on lisaks pensionile siirduvatele töötajatele ka noored, kes ei ole rahul palgatasemega ning tehnoloogiliste muutuste kiirusega.

Statistikaamet esitas taotluse, et katta uusi töid ning palkade mahajäämist, kuid kahjuks sai taotlus RES-i käigus negatiivse vastuse. Lahendusena jätkatakse sisemise efektiivsuse kasvatamist, sealhulgas viiakse läbi analüüs küsitlusvõrgu erastamiseks. Lisaks vähendatakse majandamiskulusid, sh kontoripinda. Paratamatult tuleb vähendada ka põhistatistika mahtu, siseriiklikud vajadused vaadatakse väga kriitiliselt üle.

Arutelu:

Veiko Tali: Kuidas on mujal maailmas rahastamismudelid ja proportsioonid välja kujunenud?

Mart Mägi: Statistikaamet tegi uuringu Euroopa kõikide statistikaametite vahel ning uuris nende rahastamise mudeleid. Lääne-Euroopas ja Põhjamaades tegutsetakse meiega üsna sarnaselt, küll aga on teistes riikides riikliku statistika tegijaid rohkem. Põhjamaades on suur osakaal tellimustöödel.

OTSUSTATI:

4.1 Võtta info teadmiseks.

LISAD:

1. Esitlus „Eksperimentaalstatistika ülevaade“
2. Esitlus „Rahvaloenduse ettevalmistuse hetkeseis“
3. Esitlus „Ülevaade statistika peamistest muutustest ning ministriumideülese töörühma tegevusest“
4. Esitlus „Statistikaameti rahastus 2022“
5. Dokument „Memo_SA_teadusasutus_21042021“

(allkirjastatud digitaalselt)

.....
Mart Mägi

.....
Astrid Aavola